BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Redakcija: Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49.

Iznāk reizi nedēļā

Nr. 2 | 1945. g. 25. augustā | Minchenē

Mūsu lasītājiem

Sniedzot informāciju par tautiešu un pasaules dzīvi, „Bavārijas Latviešu Vēstnesis" grib nest arī latviskas sirds un domas vārdus, kaut arī tikai latviešu bēgļu gaitu šauro iespēju robežās. Reizi mēnesī „Bavārijas Latviešu Vēstnesis" dos literāru pielikumu, publicējot latviešu rakstnieku un dzejnieku trimdā radītos darbus. Literārā pielikuma redaktors profesors Dr. Arveds Švābe. Literārais pielikums pirmo reizi ies līdzi „Bavārijas Latviešu Vēstneša" 8. septembŗa numuram.

Redakcija

Latviešiem atļauts dzīvot arī ārpus nometnēm

3. amerikāņu armijas komandieŗa gen. Patona pavēle

Ar 3. amerikāņu armijas komandieŗa ģen. Patona pavēli 1945. g. 1. augustā (AG 383.7—GNMCU), grozot iepriekšējo kārtību, attiecīgām pārvietotām personām („Displaced Persons") atļauts dzīvot ārpus nometnēm, ja ievēroti sekojošie noteikumi:

a. Ja tās sev nepieprasa Padomju Savienības pilsoņu tiesības.

b. Ja tās saistās darbā ārpus nometnēm un ja tām sakarā ar darbu sagādājami dzīves apstākļi, kas ir labāki vai atbilstoši apstākļiem nometņu iespējām.

c. Ja tās nerada drošības apdraudējumu.

d. Ja tās informētas, ka viņam dota iespēja iesniegt tuvākai militārās valdības nodaļai jebkuŗu sūdzību attiecībā uz pāridarījumiem pārtikas devu, dzīves apstākļu vai atalgojuma ziņā.

e. Ja tās ir reģistrētas un informētas, ka viņu saistīšanās darbā neaizkavēs to repatriāciju un negrozīs viņu repatriācijas tiesības.

Ikviena pārvietotā persona vai personas, kuŗas pienāks likuma pārkāpšanā, zaudēs tiesību dzīvot ārpus nometnēm.

3. amerikāņu armijas štāba pārvietoto personu (DP Section, 220th Field Artillery Group) daļas šefs majors Karders (Carder) mums norāda, ka Minchenes pilsētā un tās tuvākā apkārtnē līdz Bad Tölz'ai šo ģen. Patona pavēli uz latviešu bēgļiem attiecinās visā pilnībā pēc tam, kad lielākai daļai šinī territorijā esošo Baltijas valstu bēgļu būs dota iespēja pārvietoties uz Baltijas valstu pilsoņu kopējo ziemas nometni Minchenē, Lohengrina ielā 1. Tad arī privāti dzīvojošiem latviešu bēgļiem vajadzēs ierasties nometnē, kur viņus reģistrēs un pakļaus amerikāņu pretizlūkošanas dienesta (Counter Intelligence Corps) pārbaudei, kā to prasa pavēles pants „c".

Par nometnē paliekošo latviešu, lietuviešu un igauņu bēgļu labklājību 3. amerikāņu armijas pārvietoto personu daļa uzņēmusies iespējamāko gādību. Nometnes telpu pārpildītība ir tikai pagaidu rakstura, jo no tās visā drīzumā izvāks rumāņus, ungārus un citu tautību piederīgos. Ja vien būs iespējams, nometnē turpinās uzlabot pārtikas apgādi. Rūpēsies par Baltijas valstu bēgļu kultūrālo vajadzību apmierināšanu, atbalstot latviešu, lietuviešu un igauņu bērnu mācīšanas resp. skolu darbu. Domāts par kinoizrāžu sarīkošanu. Sporta nodarbībām gādā un vēl gādās vajadzīgos sporta piederumus.

„Mana daļa darīs visu iespējamo, lai Baltijas valstu pilsoņu kopējā nometnē visi iemitnieki saņemtu vajadzīgo materiālo, kultūrālo un medicīnisko aprūpi", uzsver maj. Karders. „Tiem latviešiem, lietuviešiem un igauņiem, kas turpretim izšķirsies par dzīvi ārpus nometnes (ja būs ievērots ikviens un visi ģen. Patona pavēles noteikumi), mēs šo aprūpi, protams, nevarēsim sniegt. Privāti dzīvojošām pārvietotām personām pienāksies vienīgi tā pārtikas deva, ko saņem vācieši."

LATVIEŠI MINCHENĒ

Prasību registrēšana

Bavārijas LNK juridiskā daļa Latviešu bēgļu birojā Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49, sākusi latviešu prasību reģistrēšanu par noguldījumiem bankās un par apdrošināto, bet bojā gājušo bagāžu. Pagaidām gan neizmaksā noguldījumus, kas iemaksāti Latvijas bankās un Vācijas bankās Latvijā. Prasības par apdrošināto, bet celā zudušo bagāžu pa daļai jau apmierina, ja bagāža bijusi apdrošināta kādā dzelzceļa stacijā, kas tagad atrodas amerikāņu vai angļu okupācijas zonā Vācijā. Šādas prasības ar anketu pieteicamas „Europäische Güter- und Reisegepäckversicherungs-Aktiengesellschaft", München-Laim, Fürstenriederstr., tā saucamā „Schulhaus", 2. stāva 11. istabā. Prasības par Čehoslovakijas territorijā notikušajiem apdrošinājumiem neapmierina.

Minchenes latviešu gimnazijā brīvas vietas

Bavārijas LNK kultūras daļas noorganizētā latviešu bēgļu bērnu ģimnazijā brīvas vietas vēl ir visās klasēs. Mācības notiek pēc Latvijas ģimnaziju programmas. Skolai telpas pagaidām Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49, bet no 1. septembŗa mācības noritēs Baltijas valstu bēgļu kopējā ziemas nometnē Minchenē, Lohengrīna ielā 1. Tur paredzēts iekārtot internātu skolēniem, kuŗu vecāki dzīvo ārpus Minchenes. Internāts būs skolotāju uzraudzībā. Skolotāji palīdzēs mācību sagatavošanā un no dažādām vidusskolām nākošo skolēnu zināšanu saskaņošanā. Bēgļu bērniem skola brīva. Gimnazijas direktors mag. hist. V. Bilkins. — Vēl nepieciešami papildu skolotāji latviešu valodā, angļu valodā un vācu valodā. Skolotāji, kam tiesības šos priekšmetus mācīt ģimnazijā, lūgti pieteikties LNK Latviešu bēgļu birojā Minchenē (Herzog-Rudolf-Str. 49) vai pie ģimnazijas direktora. Darbs skolotājiem pagaidām bez atlīdzības.

Tuvākā laikā mācības sāksies arī pamatskolā un bērnu dārzā.

Organizējas koris

Lohengrīna ielas nometnē organizējas jaukts koris, var pieteikties arī skolēni. Pieteikšanās pie skol. J. Kalnieša 3. bloka augšstāvā.

Starptautiskais Sarkanais krusts Minchenē

atvēris savu biroju. Tā adrese: Kolbergerstr. 13. Birojs atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no pl. 9—12 un no pl. 13—17. Piektdienās, sestdienās un svētdienās tas slēgts.

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

Uz kuŗu zemi braukt?

Atseviškos Bavārijas apriņķos un pilsētās sākta pārvietoto personu (displaced persons), arī latviešu, reģistrācija. Reģistrācijas kartītes aile „vēlamā nokļūšanas vieta" (Desired destination) daudziem tautiešiem rada galvas sāpes un bažas. Uz kuŗu zemi braukt? Kanādu, Braziliju, Austrāliju, Jaunzēlandi? 3. amerikāņu armijas štābā mūs informē, ka tāda atbilde šajā ailē nav saistoša, jo reģistrācijā grib visupirms noskaidrot, kas no latviešiem vēlas

un kas nevēlas tagad atgriezties Padomju Latvijā. Vairāk vietās latvieši vienojušies ierakstīt šajā ailē atbildi: „vēlamā nokļūšanas vieta atkarīga no Savienoto Valstu ārlietu ministrijas un Latvijas republikas sūtņa Vašingtonā Dr. Bilmaņa lēmuma" (According to the decision of the U. S. State Department and of the Envoy of the Republic of Latvia in Washington, D. C., Dr. Bilmanis). Aile gan ļoti šaura, bet pie labas gribas šo teikumu angļu valodā tanī var ierakstīt sīkiem burtiem.

Nometnēs Bavārijā

mīt daudzi tūkstoši latviešu bēgļu. To pilnīgus sarakstus LNK centrālai kartotēkai Minchenē iesūtījušas, starp citu, Fišbachas nometne (pie Nirnbergas), kur atrodas 1.500 tautiešu, Altneuhausen'a (Ambergas apr.) — 520, Ingolštate — 462, Bruckmühl'e (Aiblingas apr.) — 427, Ludwigsfeld'a — 217, Hof'a (Ziemeļbavārijā) — 109. No franču okupācijas zonas kartotēkai ir Landekas nometnes 104 latviešu saraksts.

Fišbachas nometnē

pie Nirnbergas, 8 km no pilsētas centra, 29. jūnijā patvērumu atrada 1.500 latviešu bēgļu no Zālfeldas, Plauenas un Sudetijas. Jau pašā sākumā viņi bija apmierināti: nometne skaistā priežu mežā, asfaltēti ceļi mijas ar viršu laukiem, barakas samērā jaunas un labā stāvoklī. — 9. jūlijā nometnes latvieši ievēlēja paši savu vadību, izraugot par latviešu komitejas priekšsēdi un par nometnes vecāko Nacionālās operas direktoru komponistu Jēkabu Poruku. Komitejā ievēlēja arī finansu ministrijas bij. darbinieku Vili Mateusu, dzejnieci Zinaīdu Lazdu-Šreiberi, „Latvijas Koka" dir. Kārli Birnbaumu, Jelgavas māc. Alfrēdu Gulbi, doc. Jāni Rutmani un Teod. Zeltiņu. Viņi uzņēmās pienākumus arī nometnes vadība — saimniecības, kultūras, skolu, iekšējās kārtības un sanitārā nozarē. Aktīvo darbu sāka ar tautiešu apzināšanu, iekārtojot nometnes vadības biroju un sastādot latviešu sarakstus. Ciešā sadarbībā ar visas nometnes vadītāju, latviešiem pretimnākošu skotu, ar skubu kārtoja vienu sasāpējušu jautājumu pēc otra. Jūlija otrajā pusē nometnē jau ritēja iepriecinoši darbīga un latviska dzīve. Darbojās latviešu bērnu dārzs, pirmskola un pamatskola, pie kam pēdējā vien mācījās 289 skolēni. Skolas piederumus apgādāja UNRRA un nometnes vadība. Noorganizēja kori, tautisko deju kopu, dažādas sporta sekcijas. Pieaugušiem darbojās šoferu skola un angļu valodas kursi. Latviešu futbu vienībā spēlēja bijušie valsts komandas dalībnieki Bebris, Pēte sons und Vedējs. Nometnes iedzīvotāju drošībai un aizsardzība radīja nometnes tiesu ar plašām funkcijām. Katru dienu sāka a kopēju rīta vingrošanu. Ik sestdienā pl. 20 nometnes iemitniek pulcējās svētvakara dievkalpojumam. Vietējā ev.-luterāņu baz nīcā latviešu koncertu noklausījās paši latvieši ar amerikāņu kaŗavīriem, itāļi, poļi un vācieši. Dziedāja Andrejs Valdmanis spēlēja bazūnists Ferd. Valdmanis, čellists Adamsons, vijolniek Matisons un Krikis un ērģelniece Pētersone. Mācītājs Kramiņ teica ievadvārdus. Jūlija vidū šajā baznīcā latviešu iesvētes dievkalpojumā iesvētīja 6 jauniešus. Gādāja arī par saviesīgo dzīvi sestdienu un svētdienu vakaros līdz pat pusnaktij jaunatne de joja un latvieši cittautiešiem labprāt rādīja mūsu dejas un ro talas. Kārļa Skalbes piemiņas vakarā par miruša dzejnieka dar biem runāja prof. Dr. K. Kārkliņš. — Daži fišbachieši pie ameri kāņiem saistījušies transporta darbos. Uzturs nometnē pietiekams lai arī vienmuļīgs. Maizi saņem 500—1.000 g dienā, bet pien visi bērni līdz 14 g. v. Kam tas bijis visvajadzīgāks, no nometnes vadības saņēmuši arī apavus un drēbes. Nometnes avīzi veido žurnālists A. Priedītis. —

Fišbacha tautiešiem trimdā rāda labu pašdarbības, organizācijas un latviskas vienotības piemēru.

Hochfeldes nometnē

pie Augsburgas latviešu komiteja 14. aug. nolēmusi, ka komi teja pārvēlama ik pēc 3 mēnešiem. Nākošās vēlēšanas pēc ieinī nieku sastāva nostabilizēšanās nometnē, bet ne vēlāk par 7. ok tobri. — Augsburgas un apkārtnes nometņu komandants maj Reijs piekritis internāta nodibināšanai pie latviešu ģimnazijas.

Mūsu literāti

Minchenes nometnē Lohengrīna ielā 1 apmetušās dzejniece Rūta Skujiņa un Klāra Zāle.

— L.U. filoloģijas fakultātes latviešu literātūras vēstures prof. Kārlis Kārkliņš no Fišbachas nometnes pie Nirnbergas pārceļas uz Hanavas nometni Frankfurtes pie Mainas tuvumā. Vācijā viņš sarakstījis autobiogrāfiju (10 drukas lokšņu), atmiņu grāmatu (8 dr. l.) un dzejoļu krājumu (4 dr. l.). — Baireitas nometnē mīt dzejn. Karola Dāle.

LATVIEŠU DZĪVE VĀCIJAS NOVADOS

Ziemeļvācijas gūstekņu nometnēs

atrodas 15. divizijas leģionāri, dažādu būvpulku, policijas un citu vienību latviešu kaŗaviri. Putlosas nometnē Oldenburgas apriņķī līdz ar Latviešu leģiona komandiera plkv. Kripēna leģionariem mīt arī daļa mūsu jauno gaisa izpalīgu. Te vismaz 12.000 latviešu. Latvijas Sarkanā krusta Šlezvigas pilsētas nodaļas pārstāvji 31. jūlijā tiem noveda Arienfeldas (Husuma apr.) ārzemnieku nometnē dzīvojošo 150 latviešu dāvanas — no savām devām aiztaupīto maizi un citu pārtiku. Par Putlosā redzēto viņi stāsta red. Arv. Klāvsona rediģētā informācijas biletenā: „Nelielā barakā Latviešu leģiona štāba mītne. Leģionāru dzīvošana joprojām notiek ... mežā! Iekārtojušies kā nu kuŗais: Cits mīt būdā virs zemes, cits ierakumā kā kaŗa laikā. Šis pagaidu mītnes, jo paši leģionāri domā, ka varbūt jau augustā būs jāpārceļas uz citurieni. — Ediens? Dienas uztura devas 31. jūlijam izziņotas pie intendantūras šķūņa durvīm: maize 350 g, gaļa 57 g, milti 30 g, putraimi 60 g, sviests 23 g, medus 27 g, sāls 10 g, kafija 7,2 g, cigaretes 2 gab., kartupeļi (pirkti) 100 g. Visa šī deva 1.600 kaloriju. Jaunieši saņem papildus 60 g maizes, 9 g gaļas un 36 g putraimu. Saknes tagad parasti piepērkot. Devām jāpieskaita latviešu bēgļu sūtījumi, kuŗus saņem individuāli un kopīgi. Jūlijā tautieši saviem kaŗaviriem ziedojuši 2400 g maizes vien. Tobrīd nometnē bija ap 8.000 virsu, — uz visiem sadalot, katram iznāca tikai 300 g. Kaloriju daudzums, ko patreiz saņem, nav bijis visu laiku, un dažreiz agrāk tas bijis ļoti trūcīgs. Leģionāri pārgājienos un nepilnīgās pārtikas laikā novārguši un novājējuši. Organizms izsmēlis rezerves un prasa pēc to atjaunošanas. — Kā leģionāri izskatās? Kādi tagad mūsu brašie kaŗaviŗi, mūsu cerība un lepnums? Jau divi mēneši pagājuši, kopš viņi atrodas šajā nometnē. Pirms tam bija cita nometne un vēl pirms tam ilgstoša atiešana un kaujas. Viņi ir noguruši. Drēbes un apavi nonēsāti vai krietni apdiluši. Kaut arī tie pastāvīgi uzturas svaigā gaisā, daudziem sejas dzeltenīgi pelēkas. Bet tas nav vairākums. Satikām saulē iedegušus un itin brašus vīrus, kuŗu acīs dega cerība un drosmes spars. Tie cenšas stiprināt pagurušos un rūpējas, lai citus nepārņem apātija. Viņi rīko kursus, lasa lekcijas un aicina domāt par rītdienu. — Rītdiena!

Nezina par to, liekas, lielākais ļaunums, kas māc putlosiešus. Vēstules no ārpuses ziņo par iekārtošanos jaunai dzīvei, stāsta par ģimenēm, kur visi piederīgie sanākuši kopā. Ilgas kļūst arvien lielākas, un sākas tas, ko leģionāri sauc par ‚pēdas piesišanu'. Agrāk teica ‚vagu ņēma', tagad saka ‚piesita pēdu' — nozuda no draugu un biedru vidus. Kā šī ‚pēdas piesišana' beigsies, to negribas zīlēt. Dažiem tā var sabojāt dzīvi uz ilgiem gadiem, jo stingri noteikts, ka par visiem kaŗavīru nozušanas gadījumiem jāpaziņo priekšniecībai, kas pārzina visas nometnes. — Vēl paliek jautājums: ko mēs — ārpusē esošie varam darīt mūsu draugu un tuvinieku labā, kuŗu rīcības brīvība patreiz vēl ierobežota? Visupirms viņiem jāzina, ka tie nav pamesti un aizmirsti. Ilgas un cerības bijušas ar viņiem, un tā ir un paliek joprojām. Bet tam jābūt nevien vārdos, bet arī darbos. Tiesa, mūsu rīcības iespēja nav liela. To zina arī viņi. Tomēr, cik spējam, tiem jāpalīdz ar sūtījumiem, un biežāk! — Leģionāriem Putlosā savs dienas laikraksts „Laika griežos", ko izdod Leģiona štāba informācijas daļa."

— Latviešu kaŗavīru laikrakstā „Laika griežos" pastāstīts par nepacietīgi gaidītās augstākās vadības — kāda angļu korpusa komandiera apmeklējumu latviešu kaŗavīru nometnē 18. jūlijā: „Pie Leģiona štaba augstos viesus sagaidīja Latviešu leģiona komandieris plkv. Kripēns, štāba pr-ks majors Kīlītis, maj. Baumanis, adjutants kpt. Ginters, vltn. Tīdemanis un daži vācu ģenerāļi. Pēc apsveicināšanās angļu ģenerālleitnanta pirmais jautājums pulkvedim Kripēnam bija, cik esot tādu latviešu, kas gribot atgriezties Padomju Latvijā. Atbilde skanēja: ‚Tādu nav. Bija, bet tie jau pazuduši'. — ‚Bet Latvijā palikušas jūsu ģimenes?' — ‚Jā, bet mums nav pārliecības, ka tās tur būs vēl atrodamas un nebūs sen jau izsūtītas'. Angļu ģenerālis tad iegāja darbnīcu rotas mītnē — barakā. Par tur valdošo tīrību un kārtību viņš iejautājās, vai tas neesot īpaši viņam sagatavots. Angļu ģenerālim paskaidroja, ka tā esot parastā ikdiena. Labu iespaidu atstāja ierindā nostādītā rota un tās vīru gludi noskūtās sejas un spožie zābaki. Generālis interesējās par rotas kaŗavīru izglītības līmeni. Izrādījās, ka 80 proc. ir arodskolas vai technikuma

tība. Sekoja kaŗa piederumu rotas apskate. Pēc tam angļu rpusa komandieris ar patiku noklausījās ltn. Zuikas diriģētā aŗavīru koŗa nodziedāto ‚Pie Baltijas jūŗas', kas šoreiz skanēja vareni. Lai gan latviešiem paredzētās 7 minūtes sen jau bija aŗām, ģenerālis, vēlēdamies redzēt arī teltīs un būdās novietotos aŗavīrus, apmeklēja vēl pirmo braucēju eskadronu, veterināro un sanitāro rotu, apskatot viņu mītnes un virtuves. Aizbraucot, ngļu korpusa komandieris atzinīgi izteicās par latviešu kaŗaiem un apsolīja atbalstīt mūs savu kompetenču robežās."

— **Mūs** informē, ka Putlosā visi latviešu kaŗavīri tagad dabū cu **gūstekņu** — vācu armijas kaŗavīru devas, nevis vācu SSru **samazinātās** devas. Daudz sliktāk klājas apm. 7.000 mūsu aŗavīriem, kas atrodas dažādās vācu SS-vīru nometnēs. Jau nākta vienošanās arī par pārējo nometņu iemitnieku — latešu kaŗavīru pārskaitīšanu uz gūstekņu — vācu armijas kaŗaru **devu.** Pēdējās nedēlās daļa latviešu kaŗavīru no citām notnēm Ziemeļvācijā tāpat pārvesta uz Putlosu. Līdz tam H e i s (Husuma apr.) nometnē atradās plkv.-ltn. Vīksnas komantā latviešu pulka kaŗavīri, veselības rotas un latviešu lidotāji Dānijas, — ap 2.400 kopā. N e u d a m m'as nometnē (Hamrgas tuvumā) atradās plkv.-ltn. Veckalniņa vadīti divi būvki, dažas policijas vienības un ap 300 latviešu kaŗavīru no mijas, — ap 2.000 kopā. Pie Padebornas E s e l h e i d ē atrodas kv. Januma grupas 700 kaŗavīru, to vidū ap 50 virsnieku un instruktoru. Hannoverā tāpat esot nometne ar apm. 2.000 viešu kaŗavīriem: 3.200 latviešu kaŗavīru no Fallinghosteles tnes pārvesti uz Vilhelmshāfenas pusi. Latvijas Sarkanā sta kartotēkā Heidenheimā (Helfensteinstr. 8, Heidenheim/enz, Württemberg) ir saraksti un ziņas par Putlosas, Heides Neidammas nometni. Pieprasot izziņas, uzdodams meklējamā rds, uzvārds, dienesta pakāpe, dzimšanas datums un vieta un, zināms, kādā kaŗaspēka daļā agrāk dienējis. LNK norāda, ka stekņus nometnēs apmeklēt aizliegts. — Par 19. divīziju un latviešu kaŗaspēka daļām, kuŗas Vācijas kapitulācijas brīdī adās Kurzemē, noteiktu ziņu trūkst. Pēc ģenerāļa R. Bangerska uma 19. divīziju 6. maijā frontē nomainīja, un tā atradās gājienā uz Liepāju un Ventspili. 8. maijā krievu tanki jau Liepājā, bet viņu izplētņu lēcēji ieņēma Ventspili. Jādomā dēt, ka 19. divīzijai šīs ostas nebūs izdevies sasniegt. Nav izsts, ka atseviški kaŗavīri zvejnieku laivās no Kurzemes krasta u pārcēlušies uz Zviedriju, bet arī par to nav noteiktu ziņu.

bekā

Latvijas Nacionālā komiteja Lībekā ar prezidentu ģen. R. ngerski trešā dienā pēc angļu ienākšanas — 4. maijā sañēma itāro iestāžu pirmos norādījumus par darbību. Maijā LNK ļu zonas vadītājām iestādēm iesniedza memorandus par Latas valsts juridisko stāvokli, par LNK darbības plānu, par Latšu leģionu, tā un latviešu tautas mērkiem un par leģiona un viešu tautas nostāju pret Rietumu Sabiedrotiem. Memorandus ūtija arī feldmaršaļiem Aleksandram un Montgomerijam. ja otrā pusē izdevās panākt latviešu leģionāru atsevišķu reciju ar latviešu darbinieku piepalīdzību. 29. maijā kāda ļu korpusa komandierim iesniedza plašu memorandu par vijas valsts agrāko stāvokli, par latviešu bēgļu likteni un ški par latviešu kaŗavīriem — gūstekņiem, lūdzot tos atzīt neitrālas valsts kaŗavīriem, kas labprātīgi internējušies un ēc būtu atlaižami brīvībā. Maijā ar angļu iestāžu starpniecību ūtija telegrammas Latvijas sūtņiem Londonā un Vašingtonā, ar gadījuma kurjeru vēstuli Latvijas agr. sūtnim Stokholmā. Lai atvieglotu komitejas pārveidošanas darbu, tās locekļi LNK zidentam 1. jūnijā iesniedza savas demisijas. Gen. R. Bangerskomitejā tad pieaicināja prof. Fr. Gulbi, J. Miezi un Alekdru Plensneru. Uz Lībeku izdevās pārvietot latviešu slimnīcu krievu okupācijas zonas. 17. jūnijā ģen. R. Bangerskis devās pārējiem Vācijas novadiem, lai sazinātos ar turienes latviešu anizācijām un papildinātu Lībekas LNK ar to pārstāvjiem. elā viņš apstājās Goslārā, kur ģen. Bangerskim uz kāda lat. ša denunciācijas pamata bija jāpaliek līdz lietas noskaidrolai. 22. jūnijā pie Lībekas angļu militārā gubernātora uzaicija Latvijas, Igaunijas un Lietuvas nacionālo komiteju vadību, ziņojot, ka visu šo zemju pilsoņi ierindoti nekaŗojošo valstu soņu kategorijā. 26. jūnijā LNK un Latvijas Sarkanā krusta ībekā) valdes locekļi apmeklēja latviešu leģionāru — gūstekņu metni Putlosā. 28. jūnijā LNK valdes loceklis prof. Fr. Gulbis, meklējot LNK prezidentu ģen. Bangerski Goslārā, sañēma prelenta pilnvarojumu būt viņa vietniekam LNK tālākā vadībā un veidošanā. — Vairāk vietās Vācijā, nezinot par to, kas notiek ās Rietumu Sabiedroto okupācijas joslās un Lībekā, vietējās viešu komitejas un atseviškas personas bija uzsākušas priekšrbus latviešu centrālās pārstāvības organa izveidošanai: Hanverā tādus bija uzsācis A. Freimanis, bet Gotā — bij. finansu nistrs Dr. A. Valdmanis. Ievērojot šos apstākļus, Lībekas LNK jūlija sākumā, cerot drīzu satiksmes atjaunošanu starp atseviškām okupācijas joslām, pati uzsāka priekšdarbus jaunas Latvijas Nacionālās komitejas izveidošanai uz Vakareiropā vienīgi par pareiziem atzītiem demokratiskiem tautas pārstāvības izveidošanas principiem, līdz tam laikam aprobežojoties ar pastāvošas Lībekas LNK papildināšanu ar pārstāvjiem no latviešu grupām, kas apmetušās Vidus- un Dienvidvācijā. 14. jūlija apspriedē (sk. BLV 1. n-ru) vienojās, ka pašreiz šāda pārstāvniecība vēl nav iespējama un ka tāpēc radāma jauna Latvijas Nacionālā komiteja, kas pārstāv visus latviešus Rietumu Sabiedroto okupētajā Vācijas daļā, pie kam komitejas sēdeklim jābūt kādā centrālākā vietā, piem., Detmoldā vai tās apkārtnē. Apspriedē nolēma jaunās komitejas izveidošanu uzticēt prof. Fr. Gulbim un Dr. A. Valdmanim. Lai jaunai komitejai nodrošinātu iespējami lielu visu tautiešu atbalstu, atzina, ka tāds visupirms meklējams no latviešu sabiedrībā tik pazīstamām personām, kādi ir archibīskaps Grīnbergs, bīskaps Rancāns, profesori Kundziņš un Švābe, Spr. Paegle, Latviešu leģiona virsnieki plkv. Janums, plkv. Kripēns un plkv. Lobe, saeimas bij. priekšsēdis Dr. P. Kalniņš. — 27. jūlijā visu Baltijas valstu nacionālo komiteju vadībai un Sarkano krustu valžu priekšsēžiem militārā valdība Lībekā paziņoja, ka līdz šo centrālo organizāciju atzīšanai no augstākām Rietumu Sabiedroto instancēm, tās nedrīkst attīstīt centrālizācijas darbību visas okupētās Vācijas apjomā, bet tām jāaprobežojas ar līri lokālu darbību visām tautībām atļautās robežās. Lībekas LNK tad pieprasīja atļauju darboties par centrālo iestādi latviešu reģistrācijā un informācijas sniegšanā par meklējamiem ģimenes locekļiem, skolu un valodu kursu noorganizēšanā, sociālās apgādes noorganizēšanā bāreņiem, kaŗa invalīdiem un darbam nespējīgiem, latviešu kultūras un mākslas dzīves veicināšanā, darba apgādes noorganizēšanā latviešiem un datu vākšanā par latviešu bēgļu novietošanu uz pastāvīgu dzīvi rietumos. Tai pašā dienā militārai valdībai nodots iesniegums par latviešiem — kaŗa gūstekņiem, lūdzot angļu okupācijas joslā tos novietot vienkopus un sākt pakāpeniski atbrīvot, lai viņi varētu iesaistīties saimnieciskās dzīves atjaunošanas darbos. — Nometņu komandantu sanāksmē 27. jūlijā paziņots, ka arī pēc pārmaiņām Anglijas valdībā nav paredzēts grozīt režīmu pret Baltijas valstu emigrantiem, proti, paliek spēkā princips: nevienu pret gribu uz dzimteni atpakaļ nesūtīs. — 17. jūlijā Lībekas LNK papildināja, pieaicinot par locekli bij. sabiedrisko lietu ministru Alfrēdu Bērziņu, kas uzaicinājumu pieņēma. Jūlija beigās militārai valdībai lūdza atļauju latviešu skautu organizācijas darbības atjaunošanai.

Franču joslas latviešu centrs

kļuvusi Freiburga, kur mūsu tautiešus pulcina prof. P. Jurevičs un Dr. A. Pārups. Latviešu kultūras vakarā dzejniece Ilona Leimane lasīja savas dzejas franču valodā (prof. P. Jurevičа tulkojumā), pats profesors referēja par latviešu mākslu. Aicinātiem franču un latviešu sabiedrības pārstāvjiem spēlēja, pianiste Bērziņa un dejoja balletmeistars Lēmanis un Tillaka. — Ar darbu te pagŗūti, bet ja pilnīgi prot franču valodu, tad iespējas diezgan plašas. Franču iestādēs jau strādā Dr. Ingenbergs un mūsu Holandes konsulāta bij. darbiniece Jonase. Laukos netrūkst augļu un vina — Ravensburgā latviešu komitejas priekšsēdis senātors P. Stērste. Viņa māsa dzejn. Elza Stērste (Edv. Virzas atraitne) Francijas nacionālo svētku sarīkojumā spēlēja klavieres. Pilsēta šajā dienā bija greznota Francijas un Latvijas karogiem. — Lindavas apkārtnē (pie Bodenas ezera) dzīvo Mākslas akadēmijas prof. gleznotājs Ludolfs Liberts ar kundzi dzied. Amandu Rebāni. Turpat arī glezn. Annuss

Mūsu sportisti

Lauks, Lidmanis, Borduško, Strīkeris, Vītols un Blukis atrodas latviešu kaŗavīru — gūstekņu nometnē Oldenburgas apkārtnē. Rob. Plūme atrodoties Tirolē, ziemas sporta vad. Liepiņš Nirnbergā, kur mīt arī vārtsargs Bebris, Vedējs un rokas bumbas savienības vad. Jēkabsons, ātrslid. Andriksons Bambergā, tenisa meistars Abelītis Baireitā, US pr-ks Elmūts un basketbolists Tiltiņš Gīncburgā.

Mums zuduši

Pēc ilgākas slimības Lībekā miris L.U. ilggadīgais prorektors prof. Persijs Zīlīte — Brīvības pieminekļa dzelzsbetona skeleta konstruktors, finansu ministrijas nama, Tērvetes sanātorijas, Spilves angāru un daudz citu dzelzsbetona konstrukciju autors. — 3. februāŗa Berlīnes bombardēšanā traģiskā nāvē miris dzejnieks Alfrēds Kvālis. Martā Jēnā miris rakstnieks Jūlijs Vecozols. — Bavārijā, Tegernzē slimnīcā miris zv. adv. Edvards Strautnieks, Latvijas pirmā ministru kabineta loceklis. 9. jūnijā viņš krematizēts Minchenē.

... UN CITUR

Čechoslovakijā

ap 700 latviešu vēl augusta vidū mita Reichenbergā un Gabloncā, kur latviešus pārstāv Latviešu delegācija bij. jūrniecības dep-ta dir. Fr. Šīfera vadībā. Te arī red. Jūlijs Druva, mākslas vēstures doc. J. Siliņš, Nacionālās operas dekorātors Rožlapa. — Johannistālē pie Gabloncas uzturas pareizticīgās baznīcas Latvijas eparchijas valdošais virsgans — Rīgas bīskaps Jānis (Garklāvs) ar eparchijas padomes locekļiem.

Dānijā

ap 1.000 latviešu, kas dzīvo 25 nometnēs. Latviešu bēgļu komitejas priekšsēdis A. Aboliņš, viņa biedri Ticmanis un Bankins, sekretārs Mednis, kasieris Briedis. Komitejas adrese: Lettisk flygtningo komite, Gl. Kongevej 86 A, III saal, Copenhagen, Denmark.

Francijā

esot nokļuvis paprāvs skaits latviešu. Sūtņa O. Grosvalda un sūtniecības padomnieka K. Bērenda tagadējā adrese: 5, rue Cardinet, Paris 17-e, France.

Karintijā,

angļu okupācijas zonā Austrijā, mīt gleznotāji Arveds Kīns un Francis Bange, tēlnieki Gustavs Kīns un Vilh. Rubis, operdziedonis Arn. Obšteins, rakstn. Ilmārs Krasts (Bastjānis), dzejn. Velta Snikere, atv. ģen. J. Priede, ģen. M. Gopera dzimta, aktieris Vald. Hermanis, dejot. Harijs Plūcis un Zigfrīds Elcbergs.

Norvēģijas

galvas pilsētā Oslo aizkļuvis kāds pussimts latviešu. Turīgākie — daži jūrnieki dzīvo viesnīcās, bet pārējie vienuviet, pāris skolu ēkās Oslo malā. Te ieradies latvietis kinooperātors Doreds, kas pēdējos 3 gadus pavadījis Brazilijā un vilina ar stāstiem par šo tālo zemi, kur vietas miljoniem cilvēku.

Zviedrijā

pēc oficiālās zviedru statistikas līdz 1944. g. decembrā vidum bija ieradušies 3.700 latviešu bēgļi, 25.200 igaunu, 6.500 Igaunijas zviedru un tikai 300 lietuviešu. Zviedru viedoklis ir, ka bēgļi no Baltijas valstīm uzskatāmi par padomju pilsoņiem, bet tai pašā laikā zviedru valdība respektē senseno zviedru patvēruma tiesību tradicijas un nevienu politisku bēgli pret tā gribu Padomju Savienībai neizdod. Arī citādi tā atzīstami rūpējas par bēgļiem. Zviedrijas valsts budžetā uzņemtas summas bēgļu pārskološanai, lai tie varētu atrast darbu. Darba iespējas labas tikai tiem latviešiem, kas var un vēlas strādāt fizisku darbu mežos, kūdras purvos un tml. Labas iespējas arī technikiem, kīmikiem un zobārstiem. L.U. mācības spēkus puslīdz nodarbina archīvos, bet studentiem zviedru valodas neprašanas dēļ gandrīz nav iespēju studiju turpināšanai. — Lielu atbalstu bēgļiem sniedz Latviešu komiteja prof. Dr. Franča Baloža vadībā (Lettisk Svenska Hjelp Kommitten, Kungsgatan 70, Stockholm, Sverige). — Skalbes atraitne rakstniece Lizete Skalbe Stokholmā saņēmusi daudz līdzjūtības izteikumu, arī no Latvijas sūtņa Londonā Kārļa Zariņa un no Latvijas sūtņa Vašingtonā Dr. Alfrēda Bīlmaņa.

— Mūs informē, ka Zviedrijā pēc pēdējiem iecelojumiem no Kurzemes maija sākumā atrodas ap 6.000 latviešu, to vidū daži simti kafavīru.

— Reizi nedēļā Zviedrijā iznāk latviešu avīze uz 4 lappusēm — „Latviešu Ziņas", apm. „Jaunāko Ziņu" formātā. Laikraksta paraksta atbildīgais red. Alfred V. Weger, bet redakcijas kolēģijas vārdā Jānis Grīns un sekretārs Juris Šleijers. Avīzes rakstos minēta arī žurnāla „Daugava" izdošana. — Kāda cita latviešu laikraksta redakcijā prof. K. Straubergs un J. Andrups.

Dzelzs priekškars

LONDONA. — Lielbritanijas līdzšinējais ministru prezidents un tagadējais angļu parlamenta opozicijas līderis Vinstons Čērčils 17. aug. parlamentā teiktajā runā, kā ziņo „United Press", vērsās pret Padomju Savienības atbalstītajiem režīmiem Austrumeiropā. Viņš deklarēja, ka starp Viduseiropu un ārēju pasauli nolaists liels dzelzs priekškars, aiz kura kommūnistu spēki vai ar terrora metodēm. Čerčils pieprasīja, lai Savienotās Valstis, Lielbritanija pagaidām slēpj atomu bumbu noslēpumu no Padomju Savienības un visām citām valstīm.

Rūta Skujiņa

Tu esi sāpju plosīta

Tu esi sāpju plosīta
Kā zelta rudens lapa.
Tu sausām acīm stāvēji
Pie sava sapiu kapa.

Bet dzīvot alkas Tevi nes
Kā ziedu medu kamenes.
Tu reibsti sāpju mulsumā
Un saki: vēl nav ganā!

Caur Tavām dzīslām asinis
Kā liesmas brāž un zvana:
Tik viena dzīve dota ir,
Par strauju lapas nepārskir!

Arveds Švābe

Bērna smaids

Es biju trimdinieks un klaidu tēls
Šai drupu pilsētā, šai nāves sauksmē;
Man manta vienīgā bij zīdāms dēls,
No Elles ielejas ko paglābt trauksmē.

Ar pastardienas svecēm šalca gaiss,
Un krusti dejoja, un vērās šķirsti,
Un bazunēja Lūcifers tik baiss,
Ka bēga Luters pat un vācu firsti.

Tiem aiznirsās „Dievs Kungs ir mūsu pils",
Kad velnam rijas kutot pilis juka;
Kad debess šausmās māva, dūmos zils,
Un akmens zirgi iekrākdamies bruka.

Bet bērna smaids man deva tādu spēku,
Ka ticīgs soloju caur ugunsgrēku.

„Bavārijas Latviešu Vēstneša"

atsevišķi eksemplāri un izlikšanai latviešu komiteju mītnēs un latviešu bēgļu nometnēs dabūjami pret ziedojumiem. Redakcijas izdevumu segšanai redakcijā, Latvijas Nacionālās komitejas mītnē Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Turp adresējama visa „Bavārijas Latviešu Vēstnesim" domāta korespondence un informācija. Līdzstrādniekus lūdz pieteikties, iesūtot manuskriptus par sava apgabala, novada vai pilsētas latviešu bēgļu dzīvi. Citur Vācijā iznākošo latviešu izdevumu redakcijas lūgtas regulāri piesūtīt apmaiņas eksemplārus (2). Lasītāji, ja tas techniski iespējams un parocīgi, lūgti piesūtīt amerikāņu, angļu okupacijas zonās iznākošos laikrakstus angļu, vācu vai franču valodā līdz ar Amerikas un Anglijas laikrakstiem — vēsturi un jo īpaši žurnāliem (arī vecākiem).

Dodot iespēju latviešu bēgļiem Bavārijā un arī visa pārēja Vacija un Austrijā nodrošinaties ar „Bavarijas Latviešu Vēstneša" visiem numuriem, atklāta abonementa pieņemšana. Latviešu komitejām un latviešu nometņu vadībai jāpaziņo redakcijai cik komitejā reģistrēto vai nometnē dzīvojošo tautiešu vēlas laikrakstu abonēt. Pieteikto eksemplāru skaitu tad paredzēs ari turpmāk priekšu, lai pēc iznākšanas ar mūsu gadījuma pastu tos varētu nosūtīt abonentu pieteicējai komitejai vai nometnei. Abonementu pieņem ik uz divi mēnešiem pret katra abonenta labprātīgu ziedojumu, no piecām vācu markām sākot. Ziedojumu lielums summa piesūtāma reizē ar abonentu skaita pieteikumu. Abonements atjaunojams vismaz mēnesi pirms iepriekšējā abonementa izbeigšanās. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku iemeslu dēļ redakcija atbildību nevar uzņemties.

Izdevējs: Bavārijas LNK informācijas birojs. — Redaktors: Viktors Baltkājis.